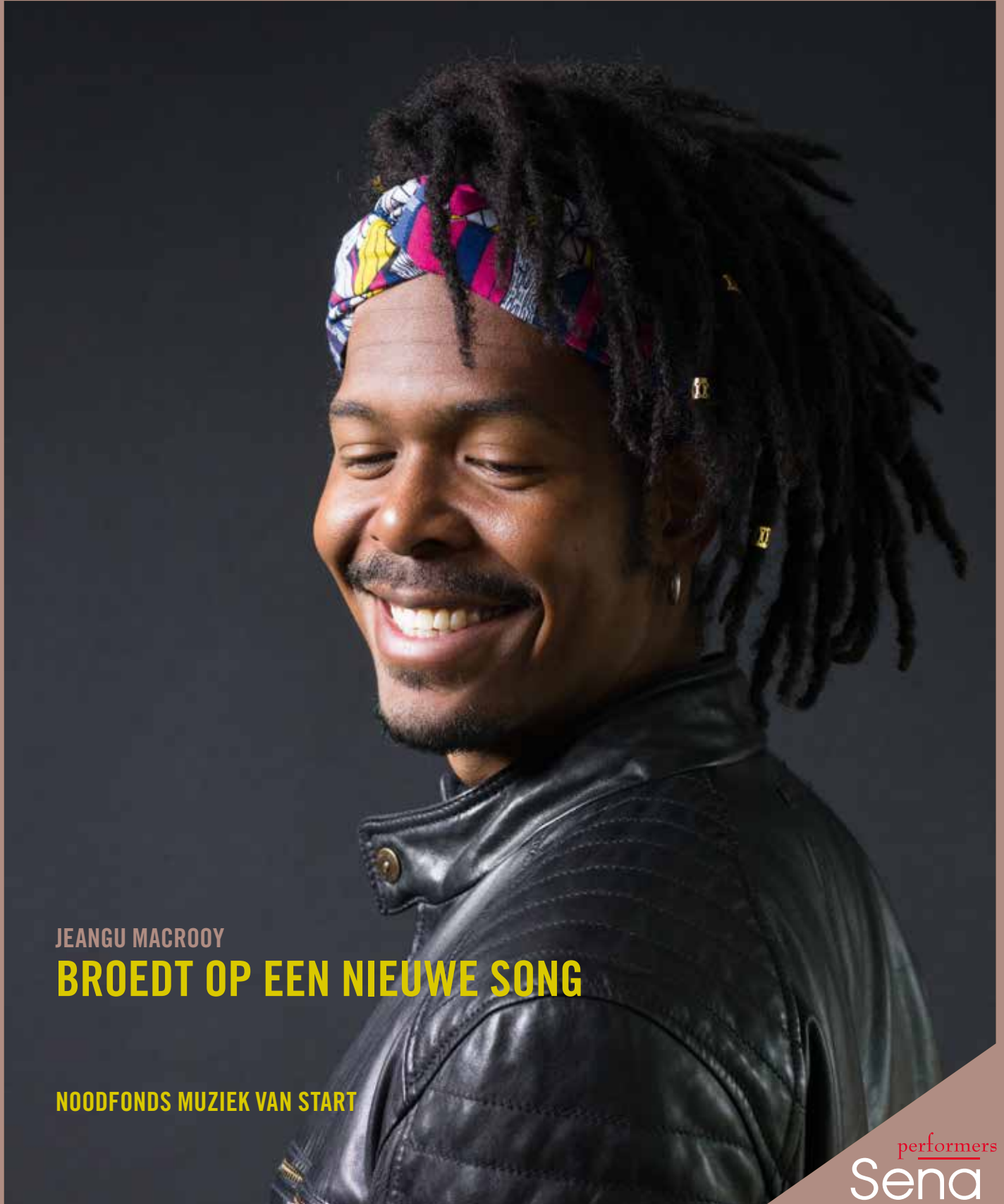

PERFORMERS

MAGAZINE

MAGAZINE VOOR UITVOERENDE KUNSTENAARS | JUNI 2020 | NR. 2 | JAARGANG 20

JEANGU MACROOY

BROEDT OP EEN NIEUWE SONG

NOODFONDS MUZIEK VAN START

performers
Sena

van de redactie

CORONACRISIS

We ontkomen er niet aan, dit Sena Performers Magazine staat bol van de crisis die ons treft en in het bijzonder onze sector. De muziekindustrie is samen met de horeca, het toerisme en het vervoer onevenredig zwaar getroffen. Onevenredig door omstandigheden; niemand kan worden verweten dat een virus ons het werken onmogelijk maakt. Volgens onderzoek dat Sena en Buma/Stemra door Ipsos onder onze aangeslotenen liet uitvoeren (zie p. 23) is ook het overgrote merendeel van musici, muzikauteurs, producenten en muziekuitgevers van mening dat een snellere versoepeling van maatregelen niet verstandig zou zijn. Wel verwachten en vragen zij meer hulp van de overheid.

De minister van OCW, Ingrid van Engelshoven, stelde enkele weken geleden 5 miljoen euro beschikbaar voor het Steunfonds Rechtensector. Een kleine bijdrage naast de 300 miljoen die voor de gesubsidieerde infrastructuur beschikbaar kwam. Een schijntje vergeleken met de bijdragen die de regering gaf aan KLM of zelfs de sierbloemen (zie ook p. 10). Een belangrijk gebaar evengoed en een klein resultaat van ook onze pogingen waar mogelijk een verschil te maken.

Sena Performers besloot in maart tot een extra 'Corona-tranche' van het Sena Performers Muziekproductiefonds. Ook de sectie Producenten droeg eenmalig 100.000 euro aan het fonds bij. Uiteindelijk kon voor 831.234 euro (inclusief een derde renteloze lening) worden toegewezen. Begin mei ontvingen aanvragers bericht van toe- en helaas ook van afwijzing. In dit magazine komen enkele aanvragers die een toewijzing hebben gekregen aan het woord. Ook besloten wij, samen met de Sena Producenten, 1 miljoen euro beschikbaar te stellen voor een Noodfonds. Een initiatief dat uiteindelijk mede leidde tot het al genoemde sectorbrede Steunfonds Rechtensector. Samen met Buma/Stemra werd het Noodfonds Muziek opgericht, waar naast performers, ook producenten (en dus ook eigen beheer-artiesten), auteurs en muziekuitgevers een aanvraag kunnen doen voor een gift (auteurs en muziekuitgevers), een productiebijdrage (producenten) of een werk- of productiebijdrage (uitvoerende kunstenaars). Daarnaast maakt de bijdrage van de overheid ook de volgende tranche van het Muziekproductiefonds ruimer. Kleine bijdragen uiteindelijk, maar hopelijk kunnen ze een verschil maken.

Zoals hopelijk toch ook met dit magazine. Ter verstrooiing, ter herkenning en ter voorlichting. Wij wensen ieder bovenal een goede gezondheid en veel sterkte in deze moeilijke tijden.

PERFORMERS MAGAZINE

wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de Sena-sectie Uitvoerende Kunstenaars. Het blad is bestemd voor rechthebbende uitvoerende kunstenaars en andere geïnteresseerden. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

©2020 Sena-sectie Uitvoerende Kunstenaars

HOOFDREDACTEUR: Erwin Angad-Gaur

REDACTIE: Jeroen Akkermans,
Erwin Angad-Gaur,
Anita Verheggen

EINDREDACTIE: Jeroen Akkermans

VORMGEVING: Robert Swart

COVERFOTO: Jeangu Macrooy

Foto: Ivo van der Bent

ILLUSTRATIES: Robert Swart

OPLAGE: 17.980 ex.

AUTEURS: Guido van Oorschot, Erwin Angad-Gaur,
Jimmy Tigges, Rianne van der Molen,
Erik Thijssen, Sandra Havekes, Jowi Schmitz,
Anita Verheggen, Jeroen Akkermans en
Henk Westbroek

REDACTIEADRES: Catharina van Renneslaan 20,
Postbus 113, 1200 AC Hilversum
Telefoon: (035) 625 17 00
E-mail: performers@sena.nl
Website: www.sena.nl/performers-magazine

JEANGU MACROOY

Jeangu maakte zich op voor een glansrol op het Songfestival met *Grow*. Nu broedt hij op een nieuw liedje.

KLASSIEK

Het Castello Consort liet dankzij fondsen, crowdfunding en donateurs een bijzonder instrument bouwen.

REFLECTIES

Het kabinet steunt vooral musea, gesubsidieerde instituten en festival-organisaties. Makers en ondernemers komen er weer eens bekaaid vanaf.

4

8

10

LONGLIST GOUDEN EN ZILVEREN NOTEKRAKER

De longlist voor de Gouden en Zilveren Notekraker is bekend. Aangeslotenen kunnen tot en met 21 juni op hun favoriet stemmen.

DE WEERGEVER

Wie geïnteresseerd is in 78-toerenplaten, magneetbanden en wasrollen, kan zijn hart ophalen bij vereniging De Weergever.

18

20

EN VERDER

7 SENA NIEUWS

12 DE WAARDE VAN MUZIEK

14 HOE DOET IE HET?

16 NOODFONDS MUZIEK

17 STEUNFONDS RECHTENSECTOR

23 PODIUM

24 EXTRA SENA PERFORMERS-SUBSIDIE

27 HENK WESTBROEK

2020 zou hét jaar worden voor singer-songwriter Jeangu Macrooy (27). Toen in januari bekend werd gemaakt dat hij Nederland zou vertegenwoordigen tijdens het Eurovisie Songfestival, stroomde zijn agenda vol. “We zaten in een enorme flow, maar toen kwam de lockdown.”

Door Rianne van der Molen
Foto's: Ivo van der Bent

Klein en intiem had het moeten worden. Samen met de Belgische regisseur Hans Pannecoucke en creatieve supervisor Perquisite was al uitgedacht hoe hij zijn *Grow* zou brengen in het Rotterdamse Ahoy. “Het voelde supergoed”, vertelt Jeangu. “Ik had echt het idee dat het optreden bijzonder zou worden en dat we misschien wel konden winnen. Maar toen kwam het virus in Nederland en werd alles opeens anders.” De maanden daarvoor waren nogal intensief, legt hij uit. “Vanaf het moment dat bekend werd gemaakt dat ik het zou gaan doen, leek het alsof heel Nederland opeens met mij bezig was.”

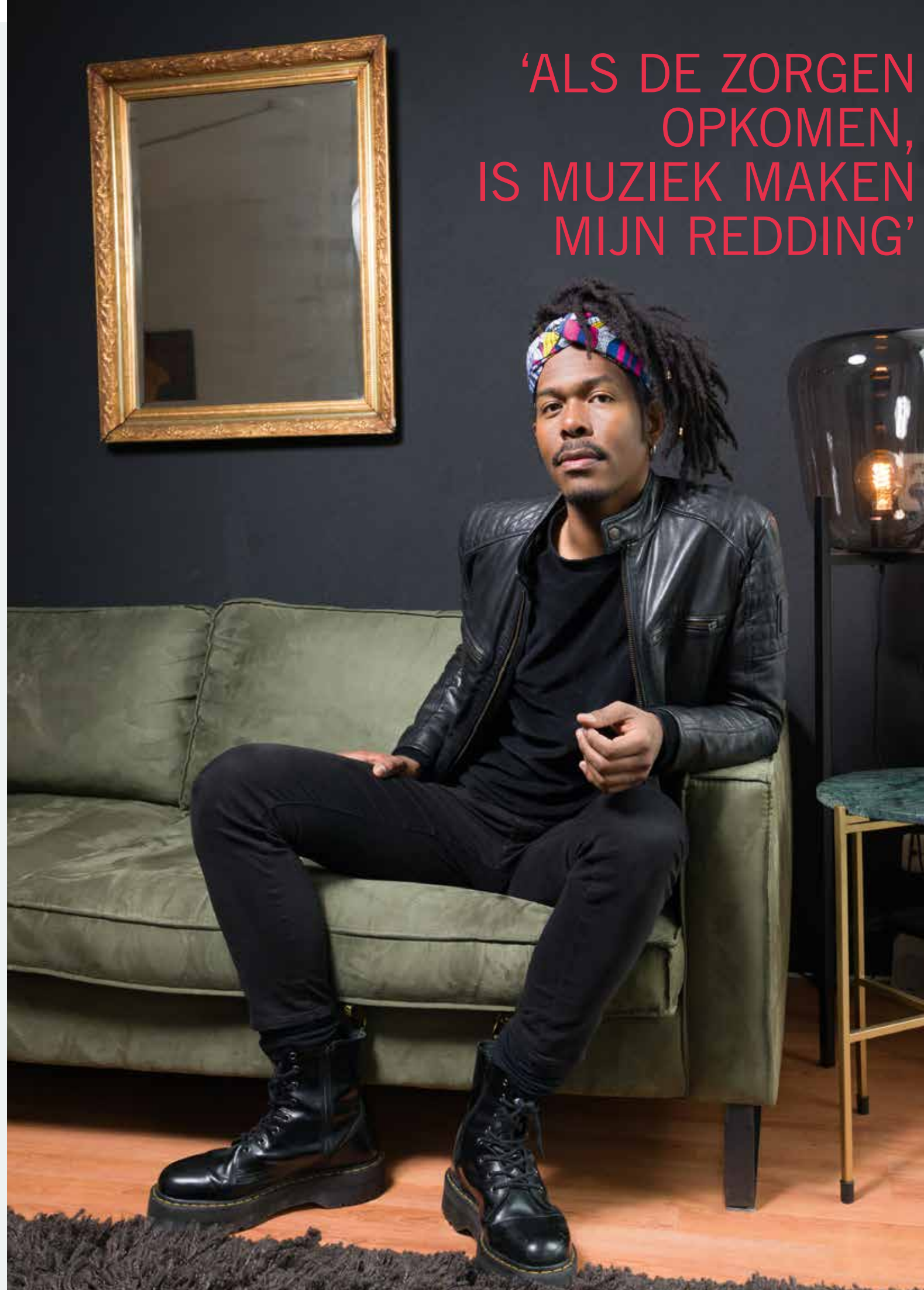
De massale aandacht is nieuw. Vanaf het moment dat hij in 2014 van Suriname naar Nederland emigreert vordert zijn carrière gestaag. Na zijn afstuderen aan de ArtEZ Popacademie in Enschede start zijn samenwerking met muziekproducer Perquisite. De gelaagde moderne soul die ze via debuut-EP *Brave Enough* uit 2016 naar buiten brengen, valt op. Met de single *Gold* mag Jeangu optreden bij *De Wereld Draait Door* en 3FM roept hem uit tot *Serious Talent*. Via albums *High on You* (2017) en *Horizon* (2019) rijst zijn ster en als Judas in *The Passion* van 2018 leert ook het grote publiek hem steeds iets beter kennen. “Toch was ik verrast door wat er gebeurde nadat bekend werd dat ik Nederland zou gaan vertegenwoordigen,” vertelt Jeangu. “Iedereen had een mening over *Grow*. Zoiets had ik nog nooit mee-

gemaakt met mijn muziek. Wildvreemden vertelden op straat hoe ze geraakt werden door het nummer. In eerste instantie was al die aandacht wel wennen, maar uiteindelijk ging ik ervan genieten. Ik heb zoveel support gevoeld.”

IETS NIEUWS

Opeens staat zijn agenda in dienst van twee dingen: zijn geplande theater-tournee van half maart tot eind mei én het Eurovisie Songfestival op 16 mei. Alles wil Jeangu eraan doen om een zo goed mogelijk resultaat te behalen. “Begin maart zette ik me schrap voor een heftige periode,” zegt hij. “Ik had er veel zin in, maar het zou wel intens worden met amper vrije dagen.” Hij gaat ervoor, tot half maart de rollercoaster door het coronavirus plotsklaps tot stilstand komt. “Dat het Songfestival werd afgelast deed pijn. Ik was zo gefocust. De gezondheid van Nederland is veel belangrijker, maar zuur was het wel.” Even is het ook nog spannend of hij wel de Nederlandse inzending mag blijven. “Al vrij snel liet de AVROTROS gelukkig weten dat ze met mij door wilden. Ergens had ik gehoopt dat het met *Grow* kon, maar ik snap wel dat je zo’n nummer niet zo lang wil laten rondzingen. Dus mag ik in de komende maanden iets nieuws bedenken.”

Nu alle promotie is weggefallen, heeft hij onverwacht veel vrije momenten. “De hele theatertournee werd verzet en alles rondom het Songfestival stopte. Opeens

‘ALS DE ZORGEN OPKOMEN, IS MUZIEK MAKEN MIJN REDDING’

zat ik thuis.” Helemaal stil wordt het niet. Door de Staatsloterij wordt hij gevraagd om een Koningsdag-nummer te zingen. “Dat werd ontzettend goed onthaald. En zij organiseerden verrassingsoptredens, waarbij ik onder meer in een Amsterdamse binnentuin en op het dak van het Erasmus MC voor patiënten en personeel speelde. Dat was heel bijzonder.” Tegelijk staan die klussen niet in verhouding tot de drukte die er eigenlijk had moeten zijn. “Ik ben toch vooral thuis. Daardoor heb ik wel een bepaalde rust gevonden die ik lang niet heb gehad. Normaal gesproken moet ik echt tijd zoeken om een idee voor een nummer uit te werken. Dat hoefde nu niet. Al betekent dat niet dat ik alleen maar tevreden thuis muziek aan het maken ben.”

REDDING

Jeangu kan en wil zich niet afsluiten voor wat er gaande is. “Er zijn momenten dat ik echt down ben,” zegt hij. “Deze periode zit natuurlijk vol onzekerheden. Hoe lang gaat dit allemaal duren en wat gebeurt er daarna met Nederland en de wereld? Hoe moet het met iedereen die muziek of theater maakt? Houden kleine instellingen het wel vol? Als die zorgen opkomen, is muziek maken mijn redding. Daar kan ik helemaal in verdwijnen.”

Zelf heeft hij het geluk dat hij zich kan richten op volgend jaar, maar om zich heen ziet hij hoe anderen worstelen. “Voor veel muzikanten is live spelen vrijwel de enige bron van inkomsten en om hen maak ik me echt zorgen,” zegt hij. “Je hebt als muzikant geen invloed op wanneer en hoe theaters en clubs weer opengaan, maar je kunt wel creëren. Deze periode is een goede tijd om te schrijven. Daar wil ik mee bezig blijven.”

CREËREN UIT STILSTAND

Hem wacht een ingewikkelde taak. Jeangu wil iets maken voor het Songfestival

waar hij net zo'n goed gevoel over heeft als over *Grow*. "Dat nummer ontstond echt in mij," legt hij uit. "Ik zat in een dip en had het gevoel dat mijn leven veel te snel ging. Dat gevoel kwam eruit tijdens het schrijven. Dat ik juist nu door het virus gedwongen die rust vind, is eigenlijk best opvallend." Vanuit deze stilstand wil hij iets maken wat klopt qua tekst, harmonie en melodie, maar bovenal ontstaat vanuit urgentie. Alleen dan gaan mensen echt naar de tekst luisteren, geloof hij. Het mooiste vond hij namelijk

de persoonlijke berichten die hij kreeg naar aanleiding van *Grow*. "Sommigen zeiden: dit nummer verwoordt een strijd in mij die ik zelf nooit heb kunnen verwoorden. Hoe mooi is het als je mensen het gevoel kan geven dat ze niet alleen zijn in hun gevoelens en zoektocht naar geluk?"

Hoewel hij zeker niet van plan is om voort te borduren op *Grow* en het qua sfeer nog alle kanten op kan, hoopt hij dat gevoel wel te houden. "Nina

Simone zei ooit: *'An artist's duty, as far as I'm concerned, is to reflect the times'*. Dat is wel een soort lijfspreuk voor mij geworden. In mijn muziek komt naar voren hoe ik op dit moment in de wereld sta. Iets daarvan zal ook in mijn nieuwe nummer zitten. Van de organisatie krijg ik alle vrijheid, maar er is wel een selectiecommissie. Om clichés te vermijden wil ik niet dat het over corona gaat. Tegelijk is dat natuurlijk het overheersende thema in deze tijd. Dus dat zal nog wel lastig worden."

'DEZE PERIODE IS EEN GOEDE TIJD OM TE SCHRIJVEN'

Even voorstellen: *Marloes de Rijk*

In de rubriek 'Even voorstellen' stelt een Sena-medewerker zich kort en krachtig voor. **In deze editie: Marloes de Rijk**

Wie ben je?

"Ik ben Marloes de Rijk en ik woon in Utrecht samen met mijn vriend. Ik heb twee te gekke kinderen, Nora van 6 jaar en Morris van 4 jaar. In mijn vrije tijd vind ik het erg leuk om te koken en te bakken. Dat bakken is nu een uit de hand gelopen hobby, want ik mag nu voor veel kinderen uit mijn omgeving verjaardagstaarten maken. Om het gebak te compenseren doe ik ook veel aan sport: yoga, hardlopen en krachttraining. In deze corona-periode mis ik het afspreken met vrienden, uit eten gaan en theater en musea bezoeken."

Wat is je achtergrond?

"Muziek is altijd een rode draad in mijn leven geweest, thuis stond altijd de radio aan. Ik zing altijd alles mee (sorry collega's). Op mijn 16e begon ik aan mijn bijbaantje in een cd-zaak, hier heb ik 6 jaar lang alle donderdagavonden en zaterdagavonden doorgebracht. In die periode startte ik aan de opleiding Media en Entertainment Management in Haarlem, waar ik zelf

meer richting evenementen trok dan muziek. Na mijn afstuderen ben ik toch weer terug naar muziek gegaan en heb ik een korte periode bij EMI in Hilversum gewerkt. Sinds 2010 ben ik werkzaam bij Sena en hier heb ik de eerste 8 jaar op de afdeling Media gewerkt, hier had ik korte lijntjes met lokale en regionale radio- en televisiestations. In 2018 werd ik benaderd voor mijn huidige functie op de afdeling communicatie. Ik heb nog geen dag spijt gehad dat ik deze overstap heb gemaakt! Inmiddels ben ik alweer 10 jaar werkzaam voor Sena."

Wat doe je precies bij Sena?

"Op de afdeling communicatie ben ik verantwoordelijk voor de communicatie met en naar onze rechthebbenden. Nieuwsbrieven, e-mails, MPF-toekenningen, je hebt ongetwijfeld al eens een bericht van mij gelezen in de afgelopen tijd. Daarnaast ondersteun ik de sectie Performers in de communicatie van de subsidies, zoals het Muziekproductiefonds en het Sena Performers Fonds. Ik ben betrokken bij Music Rights

on Tour, een samenwerking met Buma/Stemra en NORMA, waarmee we het land doorgaan om meer te vertellen over muziekrechten. Daarnaast hebben we ook nog de Sena Sessions, waar we doelgroepgericht dieper ingaan op Sena. Er zijn al Sena Sessions geweest voor Indie's, DJ's en sessiemuzikanten. Ik mag heel veel leuke dingen doen binnen Sena voor onze rechthebbenden en daar ga ik graag mee door."

Spotify verdubbelt donaties Noodfonds Muziek

Particuliere donaties die gedaan worden via de website van het Noodfonds Muziek (www.noodfondsmuziek.nl/spotify) worden vanuit het Spotify COVID-19 Music Relief Fund verdubbeld. Zo krijgen muzikanten, auteurs en componisten die het hardst getroffen zijn een steuntje in de rug en houden we met elkaar de Nederlandse muziekindustrie levend. Het Noodfonds Muziek voert hiervoor campagne via de hashtag #staandeDonatie.

Sena Nieuws

Online Vergadering van Aangeslotenen op 30 juni

Op dinsdag 30 juni van 14:30 tot 16:30 uur vindt de jaarlijkse Vergadering van Aangeslotenen (VvA) van de sectie Uitvoerende Kunstenaars plaats. Dit is het moment om uw stem te laten horen zodat Sena haar werk zo goed mogelijk kan doen. In verband met de uitzonderlijke omstandigheden waarin wij ons allen bevinden en de

door de overheid afgekondigde maatregelen, zal de VvA alleen online bij te wonen zijn. Wij vragen hiervoor uw begrip en hopen dat u desondanks aan de vergadering zult willen deelnemen. U kunt zich voor de VvA opgeven door - onder vermelding van uw naam en Sena-nummer - een e-mail te sturen naar vva@sena.nl.

Door Guido van Oorschot
Foto: Foppe Schut

AUTHENTIEK ORGEL

Hoe financier je een project waarvan iedereen zegt: lukt nooit? Het Castello Consort deelt zijn ervaring.

Zullen we het maar opgeven? Die vraag heeft Matthijs van der Moolen (25) zichzelf de afgelopen twee jaar vaak gesteld. Hij speelt in het Castello Consort, een jong ensemble dat oude muziek uitvoert op historische instrumenten, in Van der Moolens geval de trombone. Vaak speelt ook een klein kistorgel mee, en dat was

een probleem. "Het kistorgel is een 20ste-eeuwse uitvinding," zegt Van der Moolen. "Handig te versjowen, maar met muziek uit de 16de en 17de eeuw heeft het weinig te maken." Ziedaar de handschoen die het Castello Consort heeft opgepakt: kunnen we een makkelijk transporteerbaar orgel

laten bouwen dat wél historisch klinkt? Dus geen modern geval met een wollig compromisgeluid, maar een karaktervol instrument met metalen pijpen en zowel warme als felle klanken. Liefst naar 17de-eeuws Italiaans model, inclusief een *voce humana*-register: lichtelijk vals gestemde pijpen die de suggestie wekken van een menselijke zangstem die vibreert.

SCHRIKBAREND BEDRAG

Van der Moolen: "Toen we gingen reke-

nen kwamen we uit op het schrikbaren-de bedrag van 50 tot 60 duizend euro. Iedereen zei: dat lukt nooit. Gelukkig kwamen we al vroeg in aanraking met het Gieskes-Strijbis Fonds. Dat werkt atypisch: je kunt er geen aanvraag indienen, maar hen wel op projecten attenderen. Als ze het interessant vinden nemen ze contact op."

En men vond het interessant, zo'n orgel dat in Nederland nog niet bestond. Het Castello Consort kreeg een stevig bedrag gedoneerd en werd in een moeite door bij de hand genomen. Hadden ze bijvoorbeeld al eens gedacht aan een aparte stichting voor onderhoud en verhuur? "We hebben zowat twee jaar fulltime aan de financiering gewerkt," zegt Van

der Moolen. "Intussen liepen de kosten van het orgel op richting de 120 duizend euro. Zo viel de historische beschrijving flink duurder uit. Maar dankzij fondsen, donateurs en een crowdfunding die ruim 7000 euro heeft opgeleverd, zijn we er nu bijna. De laatste sprong maken we met privégeld."

Van der Moolen heeft nog wel wat tips voor wie zich aan een uitdagend project wil wagen. "Bedenk om te beginnen dat subsidie geen recht is. Als een fonds iets wil bijdragen is dat werkelijk bijzonder. Een standaardbrief werkt niet, schrijf elke aanvraag zorgvuldig toe op de uitgangspunten van het fonds. Verder heb ik gemerkt dat het enorm helpt als je

enthousiast over je plannen kunt praten. En boor social media ruim op tijd aan. Een steuncampagne moet je niet op het laatst nog even opzetten. Wij hebben ruim twee jaar lang zorgvuldig gebouwd aan ons netwerk." Natuurlijk had het Castello Consort een feestconcert gepland om te pronken met de aanwinst. Orgelmakerij Reil in Heerde had het instrument zo goed als klaar, toen corona kwam. "Het is nu moeilijk te overzien wanneer we het kunnen presenteren. Hoe dan ook gaan we er een cd mee opnemen. Onze eerste, dat werd tijd. En een bekende Nederlandse componist heeft alvast een nieuw stuk toegezegd waarin hij ons orgeltje aan alle kanten gaat uitproberen."

REFLECTIES

NIKS LINKSE HOBBY'S

Premier Rutte was kristalhelder, begin april, schijnbaar alweer een eeuwigheid geleden. “We moeten geen schijntegenstelling creëren tussen volksgezondheid en de economie.” Zijn goede vriend Jort moest niet te serieus genomen worden. De gezondheid gaat boven alle overwegingen.

Door Erwin Angad-Gaur Illustratie: Robert Swart

Evengoed is er alle reden voor zorg om onze economie en met name de sectoren waarin (grote) groepen mensen samenkomen. Ook na 1 juni, wisten wij al snel, zou het leven niet snel terugkeren naar het ‘oude normaal’. Een ‘anderhalvemetersamenleving’ zal voor die sectoren nog maandenlang onwerkbaar zijn. Ook daar heeft de regering oog voor, maar niet in alle opzichten gelijkwaardig. Verschillende economische sectoren ontvangen tot op heden een verschillende behandeling. Meestal volgens aloude lijnen. Zo ontving onder meer de KLM ferme steun. Buitenproportioneel misschien, al hechten wij als handelsnatie en doorvoerhaven naar en van Europa grote economische waarde aan onze logistiek, een traditionele prioriteit voor onze beleidsmakers, veelal boven milieubeleid of andere overwe-

gingen verheven. De landbouwsector, de sierbloemenkwekers, ontvangt extra steun van 600 miljoen euro, liet minister Schouten half april aan de Kamer weten, ter compensatie van opgelopen verliezen. De 300 miljoen die haar collega voor Cultuur diezelfde dag trots presenteerde stak er schril bij af. De inhoud van de maatregelen des te meer: ook hier werd alleen voor het traditionele beleid met de traditionele prioriteiten gekozen. Geruchten uit het Haagse beweren dat de 300 miljoen voor Cultuur er vooral dankzij de 600 miljoen voor de landbouw kwam. Een geval van ‘Dank voor die bloemen,’ kortom. Des te pijnlijker feitelijk: gelden voor de cultuur kwamen er enkel om de gerichtheid op andere sectoren beter te kunnen verkopen. De entertainmentindustrie vormt een consistente blinde vlek in het gezichts-

veld van de overheid, bleek en blijkt telkenmale opnieuw. Ook nu, in tijden van crisis. De benadering van kunst en cultuur in Nederland is politiek een ongemakkelijke. Een erfenis van vele jaren. Het frame van ‘subsidieslurpers’ en ‘elitair vermaak’ is in discussies over cultuurbeleid al te vaak leidend. Met name vanuit ‘populistisch rechts’, maar ook vanuit ‘ondernemerspartijen’ als de VVD, die beter zouden moeten weten. De linkse politiek zet daartegenover graag de ‘intrinsieke waarde’ van cultuur, de verheffende waarde van de kunst. Een verheven narratief, dat ook de kunstwereld zelf graag uitdraagt, lobbyorganisaties als Kunsten 92 voorop. De Franse socioloog Pierre Bourdieu schreef er meerdere artikelen en boeken over: het culturele veld is te kenmerken door een demonstratieve

ontkenning van de economie. *L’art pour l’art*. ‘Alles van waarde is weerloos.’ ‘*All art is quite useless*.’ Spreken over nut, inkomen en winsten doet men niet graag.

De werkelijkheid is anders. De cultuursector en de culturele industrie vormen, ook in het protestantse Nederland, waar wij wel van sierbloemen houden, maar vooral voor de export, een bloeiend onderdeel van onze economie. Bloeiend in zijn intrinsieke waarde, zonder meer. Maar ook financieel. De cijfers spreken voor zich. Ze zijn de afgelopen weken vaak aangehaald: de cultuursector is goed voor 3,8 procent van het nationaal inkomen en goed voor 4,8 procent van de werkgelegenheid. (Voor de context: 1,7% van het BBP wordt bijeengebracht door landbouw, bosbouw en visserij.) Het is opvallend hoe veel en hoe vaak deze CBS-cijfers de afgelopen weken, bijna plotseling eensgezind, vanuit de wereld van kunst en cultuur opklonken. De nood is aan de man. Het is geen tijd meer voor imago. Hoewel ook de waarde van ‘troost’ en ‘verbinding’ vaak werd aangehaald. Vooralsnog met gering effect. De regering en de minister voor Cultuur onderhouden opnieuw, ook met de extra beschikbare middelen, voornamelijk de stenen: musea, culturele gesubsidieerde instituten en festivalorganisaties, in de hoop dat zij ooit, als het weer mogelijk zal zijn, ook de vele zzp’ers in de sector weer eens een podium zullen bieden. Een naïeve versie van de aloude trickle-down theorie. Geef de top maar centjes; ze druppelen vanzelf omlaag.

‘MAAR ALS DE HUIDIGE CRISIS IETS DUIDELIJK MAAKT IS HET DAT EEN MENTALITEITSVERANDERING NOODZAKELIJK IS’

De markt voor live evenementen ligt stil en zal langer stil blijven liggen, de stenen ongebruikt, een jaarinkomen is voor de meeste artiesten verloren. Ook het home entertainment kampt met lagere omzet en biedt geen compensatie; illegaal gebruik online dreigt opnieuw toe te nemen en Google en Facebook, die volgens de nieuwe Europese Auteursrecht Richtlijn eerlijk voor licenties zouden moeten gaan betalen, wachten geduldig de nationale implementatie van de nieuwe regels af, alvorens in beweging te zullen komen. Het water staat culturele ondernemers, zzp’ers, maar ook uitgevers en producenten, aan de lippen. Breder gedefinieerd zijn de cijfers nog pregnanter, is het belang nog duidelijker. Opvallend is dat lobbyorganisaties van de aloude gesubsidieerde cultuur die cijfers liever niet lijken te noemen: de auteursrecht-relevante sectoren zijn volgens onderzoek in opdracht van het ministerie voor Economische Zaken goed voor 6 procent van het Nederlandse bruto binnenlands product en 7,4 procent van de totale werkgelegenheid. Dat is de werkelijk volle breedte en waarde van de culturele industrie. In deze sector(en) is een economische catastrofe gaande. Een onvermijdelijk drama, zonder meer: de volksgezondheid zal nog maanden, terecht, prioriteit krijgen boven publieksevenementen, theater en festivals; de advertentiemarkt zal niet binnen enkele

maanden herstellen, ook al mogen wij weer over straat. Door alleen de gesubsidieerde infrastructuur in stand houden doet het kabinet dan ook geen recht aan een essentiële sector, die meer nodig heeft dan stenen alleen om te kunnen overleven. En die breder is dan de gesubsidieerde sector alleen. Bovenal neemt de regering en neemt de minister daarmee het risico een belangrijke economische sector te laten afsterven. Een risico op langdurige werkeloosheid en beroep op sociale voorzieningen. Dat vraagt om meer investeringen dan enkele miljoenen voor de makers, hoe sympathiek en van belang ook. De kunst- en cultuursector, maar vooral Nederland, verdient een versnelde mentaliteitsverandering in politiek en bestuur. Het is tijd oude mythes, vooroordelen en retoriek over kunst en cultuur, minimaal tijdelijk, los te laten, te stoppen met imago-politiek en de illusie dat de gesubsidieerde sector de cultuurwereld vertegenwoordigt. Het is tijd oog te hebben voor de makers en ondernemers die daadwerkelijk aan de basis van deze sector staan en bovendien slecht toegang hebben tot de generieke overheidsmaatregelen (als de TOZO en de TOGS). In ons aller belang. Om de intrinsieke waarde van cultuur, natuurlijk, maar vooral voor onze economie. Niets ‘linkse hobby’s’, kortom – it’s the economy, stupid!

JIJ BENT NIET WEERLOOS

mijn inkomen

is waardeloos

WEERLOOS

IK BEN NIET WEERLOOS

WIJ ZIJN NIET WEERLOOS

KUNST IS W

DE WAARDE VAN MUZIEK

Elke winkel heeft een eigen publiek en een eigen sfeer. Die sfeer wordt mede bepaald door het interieur, de bediening – en vaak ook door de muziek. Performers Magazine praat met Jan Kinds van platenzaak Sounds Tilburg.

Door Jimmy Tigges
Foto: Minke Faber

“De waarde van muziek? Die wordt ontzettend onderschat!,” is de stellige mening van Jan Kinds. “Mensen komen er nu achter hoe belangrijk muziek is.” Ook na de lockdown bleef zijn zaak open, zeven dagen per week. Ruimte zat binnen. “Na een stille eerste week is de aanloop langzaam weer aangetrokken. Daarnaast worden we online veel gevolgd. Ik bezorg op de fiets bestellingen gratis door heel Tilburg, dat waarderen de mensen.” Het aanbod varieert van country, blues, folk en americana tot funk, jazz, reggae, hiphop en electronic; nieuw en tweedehands, op vinyl en cd. Als ‘independant record store’ verkoopt Sounds Tilburg ook de mainstream die vroeger door verdwenen zaken als Free Record Shop werd verkocht.

In de winkel draaien de medewerkers wat ze zelf goed vinden of wat actueel is. Kinds: “Soms blijven dezelfde vijf cd’s in de wisselaar zitten, omdat dat een goede mix blijkt te zijn. Dat ze drie keer per dag voorbijkomen merkt geen klant.” De keuze is afhankelijk van de stemming van de verkoper van de dag. “De een houdt van hardcore, metal of harde gitaren, de ander

van duistere jazz of van ‘normale’ popmuziek.”

Terwijl Kinds praat, giert de noise-rock van de Antwerpse Fake Indians door de zaak. Naast hun cd *The Pest* bevat de wisselaar vandaag albums van Human Impact (de debuutplaat *Contact*), Bohren & der Club of Gore (mix van slowjazz en ambient), Gotcha! – als oudje – en zangeres Waxahatchee.

“Eigenlijk zijn we een soort uithangbord van de festivals. Dat is de muziek die we draaien. We zijn er voor de ontdekker en voor de verzamelaar. Voor bezoekers van Roadburn en Pukkelpop, maar ook voor de liefhebbers van wat algemenere pop als Red Hot Chili Peppers of Fleetwood Mac. Vergelijk het met een restaurant, je wil de sfeer van je eten terughoren in de muziek.” Het gemis aan live concerten en festivals genereerde talloze initiatieven op de social media, de gestreamde thuisonptredens zijn niet te tellen. Kinds haakte aan met de interactieve luistersessie #SoundsLikeTwitter. ‘Samen tegelijkertijd luisteren’, bericht de website, ‘thuis op de bank, naar de beste Nederlandse albums. Terwijl de artiest in kwestie ons meeneemt op Twitter door het album heen, lied voor lied, tweet voor tweet.’ Een idee dat hij oppikte van de Britse muzikant Tim Burgess.

Deelnemers draaien thuis allemaal op hetzelfde moment hetzelfde album, van cd, vinyl of een streamingdienst. Onderwijl kunnen ze hun foto’s en herinneringen delen en vragen aan de betreffende artiest stellen. “Door de liefdevolle respons van die fans, beleven de artiesten er zelf ook plezier

aan. Hun achtergrondverhalen geven zo’n plaat weer extra waarde voor de luisteraar; die wil ‘m dan graag aanschaffen. Dat kan via onze webwinkel, zo snijdt het mes aan meerdere kanten.”

Troubadour Broeder Dieleman was op 24 april de eerste, met zijn dubbel-lp *Komma*. Daarna volgden onder meer Meindert Talma, Pip Blom, Anneke van Giersbergen en Hallo Venray-voorman Henk Koorn, met wie in gezamenlijkheid de klassieker *The More I Laugh, The Hornier Due Gets* werd doorgenomen. Allemaal acts die ook zomaar in de wisselaar in de winkel zouden kunnen circuleren. “Het zijn vooral artiesten die onder de radar opereren. Het aantal volgers groeit gestaag. Het is veel regelwerk, maar ik hoop het een tijd vol te houden. De andere medewerkers van Sounds zijn niet zo van de social media.”

<https://www.soundstilburg.nl/>

‘VERGELIJK HET MET EEN RESTAURANT, JE WIL DE SFEER VAN JE ETEN TERUGHOREN IN DE MUZIEK’

SOUNDS TILBURG

JAN DOUWES (44) IS BARITON, ZANGDOCENT, THEOLOOG EN VOORZITTER VAN EEN BROODFONDS.

WAT DOE JE ZOAL?

“Ik ben klassiek zanger en zangdocent. Daarnaast ben ik ook theoloog en ga af en toe voor in kerkdiensten. Dat was niet met opzet, ik zou mezelf niet heel gelovig noemen, maar ik heb theologie gestudeerd en ik heb iets meer podiumervaring dan de gemiddelde predikant. Het stelt me in staat om ja te zeggen als kerkgemeenschappen me vragen een kerkdienst te leiden.”

IS DAT IDEEAAL?

“Bestaat er een ‘ideaal’ in het leven? Voor mij is dit een ideale combinatie. Het zingen bij Cappella Amsterdam en het Nederlands Kamerkoor maakt het leeuwendeel van mijn omzet uit. Mijn lespraktijk zou wel iets groter mogen. Maar stel dat ik drie dagen per week les zou

geven, dan werd het weer lastig om al die freelance zangprojecten te doen. Het is altijd zoeken naar de balans. Financieel heb ik geen klagen, want ik heb een partner met een reguliere baan en een gezond inkomen, samen hebben we een goed familie-inkomen. Dankzij haar werk kan ik me bezig houden met kunst, een essentieel, noodzakelijk onderdeel van de samenleving. Door kunst voel je hoe het echte leven in elkaar steekt. Schoonheid is een universeel menselijke behoefte.”

ALS GELD NIET UITMAAKTE, WAT ZOU JE DAN HET LIEFSTE DOEN?

“Als ik echt ettelijke miljoenen had? Dan zou ik me bijvoorbeeld met een eigen clubje terugtrekken in een Gotische kerk om me daar te verdiepen in de middeleeuwse muziek die ooit in die kerk is ontstaan. Het zou dan niet uitmaken dat de cd die eruit voortkwam geen platina opleverde. Want er is een kleine niche van mensen die het prachtig vindt en ik behoor tot die mensen.

Wat ik ook zou doen, zeker gezien de

nieuwe anderhalvemetersamenleving: ik zou het Concertgebouw afhuren en een concert geven begeleid op mijn dan gerestaureerde 19e-eeuwse Franse salonpiano. Met mensen die ver genoeg van elkaar zitten, wat dus normaal te weinig geld zou opleveren om het concert rendabel te maken.”

INVESTEER JE IN JE CARRIÈRE? HOE DAN?

“Ik investeer in mijn carrière door de juiste audities te kiezen. Door te zorgen dat ik op steeds nieuwe plekken kan zingen. Door het creëren van de juiste thuissituatie waardoor ik goed kan studeren. Mijn instrument hangt van binnen. Onderhoud krijg je cadeau als je goed voor je lijf zorgt. Ik investeer ook in mijn carrière door af en toe met een goede zangcoach te studeren.”

HOE DENK JE OVER NABURIG RECHT? HEB JE ER OOK WAT AAN?

“Ik werk voor en treed op met ensembles die cd's opnemen. Incidenteel wordt er een dvd uitgebracht. Maar volgens mij worden mijn rechten altijd afgekocht. Dus ik ontvang dan één rond bedrag, maar geen latere uitkeringen. Of zou dat

via Sena dan toch kunnen? Dat moet ik eens uitzoeken.” (Noot van de redactie: ook in het geval van afkoop van rechten behoudt een uitvoerend kunstenaar zijn recht op een Sena-vergoeding.)

WAAR LOOP JE TEGENAAN?

“Bij een kantoorjob heb je al aan de minimumeisen voldaan als je zorgt dat je er elke dag om acht uur bent. Van iemand die werkt op zzp-basis wordt wat meer verwacht. Dan is het extra van belang dat je een betrouwbare collega bent en als je niet lekker in je vel zit, gaat het zingen ook minder en ben je dus even een minder betrouwbare collega. Dat wordt opgemerkt en dat kan invloed hebben. Dan word je misschien een volgende keer niet teruggevraagd. In die zin is zingen een voortdurende confrontatie met jezelf: ik moet altijd zorgen dat ik zo lekker mogelijk in mijn vel zit. Soms is dat moeilijk.”

WAT IS JE GEHEIM?

“Ik denk dat het van belang is dat je af en toe kritisch naar jezelf kijkt en je afvraagt:

vind ik wat ik doe nog leuk? Zo nee, dan moet je ingrijpen.”

DUS HET ZOU KUNNEN DAT JE OP EEN DAG HET ZINGEN AAN DE WILGEN HANGT?

“Ik ben iemand met meerdere interesses. Ik hou ervan me op een brede manier met dingen bezig te houden, het homo universalis-model in plaats van het totale monomane. Alles weten is wel heel veel, maar ik mik toch op een zeker niveau van encyclopedische kennis. Als ik daar niks mee kan wat werk betreft? Nou ja,

gisteren was ik in de tuin aan het werk. Toen dacht ik: hovenier zou ook een mooi beroep zijn.”

IS ER NOG IETS WAT IK NIET HEB GEVRAAGD, MAAR WAT WEL VAN BELANG IS?

“Sinds ik zoveel met muziek maken bezig ben luister ik zelf nauwelijks meer muziek. Dat verbaast me vaak. Toen ik nog studeerde had ik altijd muziek opstaan. Nu veel minder. Alsof het maken van muziek een noodzaak tot het inbouwen van stilte met zich meebrengt.”

GESCHATTE JAARINKOMSTEN:

- Hoogste jaaromzet: € 24.000 bruto
- Laagste jaaromzet: “Toen was ik net klaar met mijn studie, dat moet ik erbij zeggen, anders klinkt het wel erg karig – maar dat is iets van € 7000 bruto.”

MUZIKANTENKOSTEN PER JAAR:

- “Ik heb piano's in huis die onderhouden moeten worden. Een studiepiano in mijn studeerkamer, een vleugel in de woonkamer. Er is een deel van de autokosten natuurlijk, en het kopen van bladmuziek. Als één van de weinige beroepsgroepen mogen wij representatiekosten opvoeren, dus ik kan mijn kapperskosten van de belasting aftrekken – al heb ik daar in coronatijd niet zoveel aan. En ik word ongeveer één keer per maand gecoacht, mijn eigen ‘zangles-moment’. Alles bij elkaar zo'n € 2000 euro per jaar schat ik.”

GROOTSTE UITSPATTING DIT JAAR:

- “Vorig jaar heb ik voor € 500 een professionele digitale recorder gekocht.”

HOE DOET IE HET?

Door Jowi Schmitz Foto: Minke Faber

NOODFONDS MUZIEK VOOR UITVOERENDE MUSICI

Eind mei ging het Noodfonds Muziek van start. Met bijdragen van Sena, Buma/Stemra, Spotify en van de overheid. Ook komt er opnieuw een licht aangepaste ronde van het Sena Muziekproductiefonds. Wij zetten de regelingen voor uitvoerende kunstenaars kort op een rijtje.

WERK- OF PRODUCTIEBIJDRAGE VOOR PERFORMERS

Let op: een bijdrage uit het Noodfonds wordt in zijn geheel afgetrokken van een TOZO-uitkering. Als je een TOZO-bijdrage ontvangt en óók een beroep doet op het Noodfonds, sluis je dat geld terug naar de overheid – geld dat bedoeld is om collega's te helpen. Wij verzoe-ken daarom iedereen die een TOZO-bijdrage krijgt, of daar recht op heeft, geen aanvraag te doen!

Men kan onder de volgende voorwaarden een aanvraag doen voor een 'werk- of productiebijdrage' van 400 tot 600 euro, ex. btw.

- Aanvragers zijn als uitvoerend kunstenaar aangesloten van Sena, gevestigd in Nederland, die over 2019 minimaal 100 euro en maximaal 5.000 euro aan naburige rechtenvergoedingen van Sena hebben ontvangen als uitvoerend kunstenaar.
- De aanvragers hebben geen toegang tot de TOZO en kunnen toelichten waarom niet.
- Als aanvrager lever je een beknopt werkplan voor de werkzaamheden/projecten waaraan je werkt/wilt werken. Lever een beknopte omschrijving van het project en een korte begroting met toelichting.

Afhankelijk van je rechteninkomsten over 2019 kom je, als je aan bovenstaande voorwaarden voldoet, in aanmerking voor een werk- of productiebijdrage van 400, 500 of 600 euro (ex. btw).

SENA PERFORMERS MUZIEKPRODUCTIEFONDS

Musici kunnen daarnaast voor een bijdrage aan eigen beheerproductie een aanvraag doen bij het Sena Performers Muziekproductiefonds. De deadline voor de volgende aanvraagronde staat op 28 juni 2020 en is toegankelijk voor alle musici in alle genres die kunnen aantonen professioneel muzikant te zijn. Aanvullende voorwaarde is dat (mogelijke) bijdragen uit het Noodfonds Muziek vermeld moeten worden in de begroting. De bijdrage uit het Noodfonds kan en mag dan niet opgevoerd worden als element van de 'eigen bijdrage' in het project.

Zoals bij de aanvraagronde van april 2020 vervalt de eis dat men nog niet met de productie mag

beginnen totdat is toegewezen. Wel mag niet eerder aan de daadwerkelijke productie begonnen zijn dan op de datum van de aanvraag.

Als je dit jaar in een eerdere tranche een bijdrage hebt gekregen uit het Sena Performers Muziekproductiefonds kom je in 2020 niet voor een tweede bijdrage in aanmerking. Ook wie een bijdrage ontving of ontvangt uit het Upstream: Music fonds (via het Fonds Podiumkunsten) kan geen (aanvullende) aanvraag doen bij het Sena Performers Muziekproductiefonds.

Voor meer informatie en voor informatie over aanvragen als auteur, uitgever of producent, check de websites www.noodfondsmuziek.nl en www.sena.nl

Nood
fonds
muziek

Het Steunfonds Rechtensector is een initiatief van de Federatie Auteursrechtbelangen en een samenwerking van de Nederlandse Muziek-CBO's en de makers-CBO's NORMA, LIRA, Pictoright en VEVAM. Het Steunfonds is feitelijk een verzameling van meerdere deelfondsen in de sector. De Federatie bracht 5 miljoen euro bijeen. De minister van OCW besloot half mei om dit bedrag te verdubbelen. Hoe komt dit geld ook ten goede aan muzikanten?

Door Erik Thijssen

STEUNFONDS RECHTENSECTOR VAN START

Erwin Angad-Gaur (voorzitter van Sena uitvoerende kunstenaars en voorzitter van Platform Makers, een van de drie deelnemers in de Federatie Auteursrechtbelangen) draait er niet omheen: "Tien miljoen euro is natuurlijk toch een uiterst beperkt bedrag. Het blijft verdelen van de armoede. Het klinkt als veel geld, maar je kunt er met tientallen tot honderdduizenden getroffen zzp'ers in de cultuursector maar een beperkt aantal mensen mee helpen. Het is dus dweilen met de kraan open. Maar we hopen toch een klein verschil te kunnen maken."

DIVERSITEIT

Voor musici is er onder meer het Noodfonds Muziek, een samenwerking van Sena en Buma/Stemra. Ook dit fonds bestaat feitelijk uit meerdere deelfondsen. Het Sena-deel valt uiteen in een Sena Performers-deel en een Sena Producenten-deel. Daarnaast kunnen auteurs en/of uitgevers een aanvraag doen in het Buma/Stemra-deel. Het is mogelijk hierin te 'stapelen': een muzikant, die ook auteur is, producent en uitgever kan in beginsel een bijdrage ontvangen in alle vier de hoedanigheden. Angad-Gaur: "Het was een praktische manier om de diversiteit onder onze achterbannen mee te nemen in de regelingen en het toch uitvoerbaar te houden. Natuurlijk

is het wat vervelend voor mensen om meerdere aanvragen te moeten doen, met verschillende voorwaarden, maar op die manier houden we de kosten zo beperkt mogelijk en kunnen we zo veel mogelijk geld daadwerkelijk toekennen en verschillen aanbrengen op basis van verschillen in de beroepspraktijk."

KEUZES

De regeling voor musici is enkel toegankelijk voor aangeslotenen die minimaal 100 euro en maximaal 5.000 euro aan Sena-inkomsten ontvingen over 2019 en die bovendien niet in aanmerking komen voor de TOZO. Waarom die keuze? Angad-Gaur: "Het was niet makkelijk die lijnen te trekken. Je wilt iedereen helpen, maar je moet keuzes maken. We hebben, mede in overleg met de overheid, gekozen voor de middengroep van professionele uitvoerende musici; de relatieve 'grootverdieners' kunnen geen aanspraak maken en veel 'kleinere' artiesten ook niet. Dat is zuur. Wel zijn andere regelingen, zoals aanvragen bij het Muziek Productiefonds, voor iedereen beschikbaar. Ook hebben we inderdaad gekozen om mensen die een TOZO ontvangen voor de performersregeling uit te sluiten. Dat heeft twee redenen: we willen graag mensen helpen die bij andere regelingen uit de boot vielen, maar ook, heel praktisch: een werkbijdrage wordt

verrekend met de TOZO. Het is dus water naar de zee dragen als je dat doet. Want het geld gaat gewoon terug naar de overheid."

400 TOT 600 EURO

Is een werk of productiebijdrage van 400 tot 600 euro niet erg weinig geld? Kan het werkelijk een bijdrage leveren? Angad-Gaur: "Die vraag kregen wij inderdaad van een aantal mensen. Ik vind het bijna pijnlijk te moeten uitleggen dat dat inderdaad verschil maakt. Makers in de culturele sector zijn gewend zoveel mogelijk te halen uit minimale middelen; de meesten verdienen onder normale omstandigheden rond of onder het sociaal minimum en functioneren toch door. Sterker: het is doorgaans juist een drijfveer en een manier om zelf de regie te houden en geen concessies te hoeven doen. Voor wie het al langer met weinig moet doen, kunnen bedragen die voor anderen misschien een schijntje lijken een enorm verschil maken. De bedoeling is vooral mensen te helpen een heropstart te maken en in staat te stellen actief te blijven. Vandaar deze werk- en productiebijdragen en het Muziekproductiefonds. Musici zijn creatief, ook als het gaat om niet opgeven en doorgaan. En dan kan een klein steuntje in de rug, in extreme omstandigheden zoals nu, precies even de juiste hulp zijn."

Akwasi

Chef'Special

Danny Vera

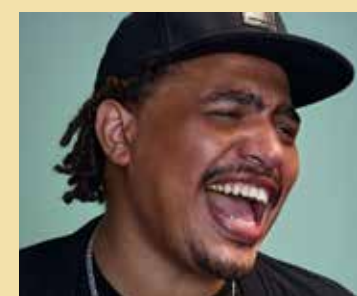
DI-RECT

Michelle David &
the Gospel Sessions

De 10 door de vakgenoten
gekozen genomineerden
voor de Gouden Notekraker

Eefje de Visser

Fresku

Henny Vrienten

DeWolff

Typhoon

UITREIKING GOUDEN EN ZILVEREN NOTEKRAKER GAAT DOOR IN GEWIJZIGDE VORM

Om maar eens een cliché uit de kast te trekken: het zijn rare tijden. Zeker voor livemuziek: zelden eerder was het lange tijd onmogelijk om voor publiek te spelen. We hebben als organisatie van de Notekraker goed nagedacht of we dit jaar wellicht moesten overslaan, maar kwamen er al snel op uit dat dit juist het moment is om bijzonder talent extra in het zonnetje te zetten. Dit is een tijd waarin we positieve momenten nodig hebben en moeten koesteren wat het Nederlandse livecircuit zo uniek maakt.

In aanloop naar de uitreiking op 22 september 2020 kunnen alle 35.000 bij Sena aangesloten musici en producenten hun stem uitbrengen op de meest invloedrijke artistieke (podium)prestaties van het afgelopen seizoen. Ook wordt er voor de derde keer een Humble Hero Award uitgereikt waarmee een invloedrijke sessiemuzikant in het zonnetje gezet wordt. Deze prijs werd vorig jaar toegekend aan gitarist en songwriter Martijn van Agt en in 2018 aan bassist, componist en producent Michel van Schie. De Gouden Notekraker, de erkenning van de vakgenoten voor jarenlange, uitzonderlijk invloedrijke podiumprestaties, werd in 1974 door de muzikantenvakbond Ntb in het leven geroepen.

Vorig jaar won MY BABY de Gouden Notekraker, eerdere winnaars zijn onder meer De Staat, BLØF, Raccoon, Ilse DeLange, Douwe Bob, Golden Earring en Herman van Veen. Een bijzondere nieuwkomer en smaakmaker krijgt als aanmoediging van de collega's de Zilveren Notekraker. De Notekraker-winnaars en de winnaar van de Humble Hero Award ontvangen elk € 5000 uit het Sena Performers Muziekproductiefonds.

De eerste stemronde waarin op de tien genomineerden in beide categorieën gestemd kan worden loopt via goudennotekraker.nl t/m 21 juni. Ronde 2 met drie overgebleven genomineerden per categorie zal vanaf 24 juni onder collega-musici lopen en is in beide categorieën doorslaggevend.

Uitreiking Notekrakers op dinsdag 22 september

Joe Buck

NAAZ

S10

Feng Suave

Jarreau Vandal

De 10 door de vakgenoten
gekozen genomineerden
voor de Zilveren Notekraker

Three Little Clouds

45ACIDBABIES

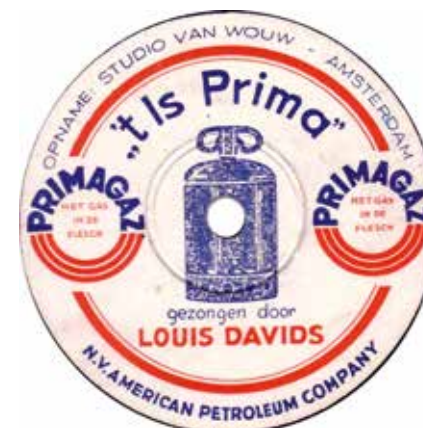
Maarten Vos

Darlyn

Nona

De Weergever is een vereniging voor liefhebbers van historische grammofoonplaten en stokoude wasrollen en magneetbanden. De Amsterdamse club functioneert naar tevredenheid, maar de vergrijzing baart zorgen. Blijft de opgebouwde kennis en indrukwekkende documentatie in stand?

PASSIE VOOR SCHELLAK EN WASROL

Door Jimmy Tigges

“Dat we vergrijzen, zegt vooral dat je oud kunt worden met deze hobby,” grapt eind-zeventiger en De Weergever-oprichter Dirk Woerlee, voor hij wat serieuzer wordt. “We waren en zijn de eerste en enige 78-toerenvereniging op aarde met een eigen ruimte. Sommige platenwinkeltjes waren aanvaankelijk niet blij met ons. Ze vroegen flinke bedragen voor een 78-toerenplaat. Wij zeiden tegen onze leden: zoveel moet je daar niet voor betalen.” De handelaren voorspelden de

vereniging een kort bestaan, maar ze hadden het mis. Vorig jaar werd het 40-jarig jubileum gevierd met een druk bezochte manifestatie en een fraai gedenkboek. Eind 1977 borrelde de behoefte aan een dergelijke club op onder verzamelaars die elkaar in Amsterdam ontmoetten bij ‘100 Jaar Edison’, een expositie over de uitvinder van de fonograaf, het eerste werkzame opname- en weergave-apparaat. Een jaar later troffen ze elkaar op een door Gerrie Bezuijen

georganiseerde grammofoonbeurs. Bezuijen kreeg ook veel van die verzamelaars over de vloer in zijn reparatiewinkel op de Van Lenepkade. Woerlee: “Het was zijn idee om een vereniging te beginnen, er was behoefte aan kennisuitwisseling.” De officiële oprichting was in januari 1979 in Grand Hotel Krasnapolsky. Doelstelling van de vereniging, waarvan Woerlee 35 jaar voorzitter zou zijn: ‘het behoud en het uitwisselen van kennis over oude geluidsapparatuur en geluidsdragers.’ Denk aan 78-toerenplaten, wasrollen, magneetbanden, ‘maar ook in toenemende mate vinyl en, in het verlengde van deze hobby, naaldendoosjes (met stalen naalden), boeken en bladmuziek.’ We praten hier over de jaren 1900 tot 1960, ruwweg de productieperiode van de 78-toerenplaat.

LEDENWINKEL

Al snel startte de vereniging een ledenwinkel waar onderling platen konden worden geruild. De tot sociëteitsruimte uitgegroeide ontmoetingsplaats zit na twee verhuizingen sinds een kwarteeuw op een privé-bedrijverterrein in Amsterdam-Noord en wordt beheerd door Woerlee. Behalve met een luisterbar, afspeelapparatuur en andere attributen zijn er meters planken volgestouwd met dozen vol platen, zo’n 40.000 in totaal. Woerlee: “We kopen in

principe niks in, we krijgen ze binnen en we verkopen ze aan de leden. Van de opbrengst betalen we de huur.” De vereniging ontvangt geen subsidie en werkt louter met vrijwilligers. “De winkel kon van begin af aan zichzelf bedruipen, de keuken draait ook goed. Alleen nu hebben we het even moeilijk, vanwege de coronacrisis. Het boekje dat de leden elk kwartaal ontvangen en onze activiteiten betalen we van de contributie. Daarnaast krijgen we schenkingen, bijvoorbeeld van familie van overleden leden.” De enige zorg is het door vergrijzing afnemende ledental. “We hebben ruim vijfhonderd leden, ooit waren dat er zevenhonderd. De inkrimping komt grotendeels door overlijdensgevallen. Het probleem is dat er een generatie opgroeit die niet weet wat een grammofoonplaat is, laat staan een 78-toerenplaat.” Huidig voorzitter Maarten Eilander (63) tempert die zorg enigszins: “Grosso modo zijn jongeren met Top 40-muziek bezig, daarna ga je wat verder kijken. Tegen de tijd dat je de historie induikt loop je tegen de veertig. Het is aan de onderkant nu redelijk aangevuld met 40-plussers. Het valt ons mee. We hebben zelfs een lid van 17, een jongen met een fotografisch geheugen die operastemmen verzamelt.”

De interesse onder de leden varieert van oude jazz tot rock & roll, constateert Eilander. "Hier kunnen ze gezellig met elkaar over hun hobby praten. Mij interesseert vooral hoe de eerste cabaretiers en de opera rond de eerste wereldoorlog klonken. Mooi dat ik dat kan beleven via oude schellakplaten. Het gaat mij niet om de nostalgie, maar om de historische context."

Woerlee: "Het leuke van de vereniging is de diversiteit. Zowel het vastleggen van geluid is interessant als hoe en waar die artiesten dat deden." Woerlee's eigen interesse begon in de jaren vijftig met rock & roll: "Die hoorde je op Radio Luxemburg. Ik ben opgegroeid tijdens de wisseling van die breekbare krengen op schellak naar vinyl. Dankzij De Weergever ontdekte ik dat veel liedjes veel ouder waren. Dat bijvoorbeeld het origineel van *Are You Lonesome Tonight* van Elvis uit 1927 stamt."

VERBAZINGWEKKEND

"Als je geïnteresseerd bent in historische opnamen, de alleroudste nog op wasrollen,

is het fijn om te horen hoe ze klinken," zegt de archivaris-des-huizes Rinus Blijleven (66). "Als je weet met welke simpele middelen werd opgenomen, is het verbazingwekkend hoe mooi het allemaal klinkt. Mooi in de hoorn gezongen. Nu stoppen ze hun mond bijna in de microfoon."

Blijleven verzamelt gegevens over alle door Nederlandse artiesten opgenomen platen, die hij ordent tot een overzichtelijke 78-toerenplatencatalogus. Een monnikenwerk. "Die opnames vonden plaats in Duitsland, Amerika, Engeland, België. In Nederland waren er voor de oorlog geen opnamestudio's."

Zijn hobby is een beetje uit de hand gelopen, vertelt hij, terwijl hij zijn laptop opent. "Ik heb in mijn pc zo'n 70.000 scans van plaatlabels, ik bedoel de etiketten in het midden, en van bedrukte hoezen van vooroorlogse platenzaken." Hij zou alles graag in drukvorm willen uitbrengen, maar alleen al de 1400 pagina's tellende discografie, zonder afbeeldingen of toelichting, zou de omvang van een megadik telefoonboek krijgen.

"Te complex voor een uitgever," zegt hij. Er rollen tientallen labelvarianten van platenmaatschappij Columbia over zijn scherm. Hij wijst op een Zuid-Afrikaanse persing van een plaat van Louis Davids uit 1951, twaalf jaar na diens dood. "Kicken toch?"

Voor Blijleven zijn de kleinste labelverschillen belangrijk. "Kijk," wijst hij op het scherm, "dit lied is twaalf keer uitgebracht op twaalf verschillende labels. Van bepaalde liedjes werden tien, vijftien jaar lang exemplaren verkocht. Soms in oplages van 200, maar als er vraag naar bleef, volgde een nieuwe persing. Zo ontdek je patronen die nog nooit ergens zijn beschreven. Dat is de kennis die je opbouwt."

BRIEVEN

Via een verenigingsgenoot kreeg Blijleven de beschikking over een briefwisseling uit de erfenis van een zekere C.P. Brugma. "Die schreef omroepen en platenmaatschappijen aan. Plaatlabels vermelden doorgaans alleen de naam van de zanger, Brugma wilde weten hoe de begeleidende orkestleden heetten. Hij kreeg altijd uitgebreid antwoord. Zo sprokkel ik mijn informatie bij elkaar: de juiste mensen ontmoeten, hun vertrouwen winnen, zodat ze alles uitleen aan je en je alles mag kopiëren. Alles hangt samen met hoe mensen erin staan. Wij zijn hier heel makkelijk, wij delen graag, helpen elkaar. Dat is het bestaansrecht van de vereniging."

Hoe belangrijk die documentatie is? "Verzamelaars willen weten wat artiesten hebben gemaakt en hoe oud een liedje is. Als ze uitzoeken waar een bepaalde actuele pophit vandaan komt, belanden ze vaak in het 78-toerentijdperk. Dan moet je wel die gegevens hebben."

Eilander valt hem bij: "Eddy Christiani schreef in de oorlog twee populaire liedjes, *Zonnig Madeira* en *Ouwe Taaie*. Hij zong ze voor de radio, maar nam ze destijds niet zelf op. Omdat ze later in naslagwerken werden vermeld, begonnen verzamelaars naar de originele 78-toerenplaten te zoeken, maar die bestaan helemaal niet. Dat kunnen wij ze vertellen. Niet dat de vereniging een archief heeft. Ons archief, dat is de gezamenlijke kennis van onze leden. Hopelijk wordt die doorgegeven aan jongere generaties."

www.de-weergever.nl

'WIJ ZIJN HIER HEEL MAKKELIJK, WIJ DELEN GRAAG. DAT IS HET BESTAANSRECHT VAN DE VERENIGING'

PODIUM

Koen de Groot is onderzoeker/data-analist bij de NVPI, de brancheorganisatie van de entertainmentindustrie. De Groot coördineerde een spoedonderzoek door onderzoeksbureau IPSOS naar de gevolgen van de coronacrisis voor muziekprofessionals. Dit alles in opdracht van Sena en Buma/Stemra.

Door Anita Verheggen

'De nood is hoog, er moet snel wat gebeuren'

Wat was de reden van dit onderzoek?

"Sena en Buma/Stemra hebben een Noodfonds opgezet en wilden vooraf inzicht hebben in de omzetsderving van de muziekprofessionals en hun opinie over de steunmaatregelen van de overheid. Zijn die maatregelen voldoende om op de been te blijven? We hebben specifieke vragen gesteld over de Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Zelfstandige Ondernemers (TOZO) en de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren (TOGS) omdat we willen weten in welke mate er gebruik van wordt gemaakt of waarom men er geen gebruik van maakt. Het onderzoek is uitgestuurd naar 11.460 mensen en 2035 respondenten hebben de enquête ingevuld. Dat is behoorlijk veel en grotendeels representatief voor het totaal aantal leden bij Sena en Buma/Stemra."

Wat zijn de meest significante uitkomsten van het onderzoek?

"Wat opvalt is dat de ondervraagde muziekprofessionals 80% van hun inkomsten mislopen en dat 80% als freelancer of zzp'er werkt. Dat komt waarschijnlijk door het strengere overheidsbeleid voor musici en de muziekindustrie na de financiële crisis van 2008. Daardoor zijn meer mensen als zzp'er gaan werken en je ziet nu dat dit grote nadelen met zich meebrengt. Veel mensen komen niet in aanmerking voor de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) maar, om uiteenlopende redenen, ook niet voor de andere regelingen. Zo hebben veel respondenten geen vestigingsadres voor hun bedrijf omdat ze thuis werken waardoor ze niet voor een TOGS-uitkering in aanmerking komen. Dat zijn lullige dingen waardoor mensen geld mislopen."

Wil men een Noodfonds?

"Ja, 70% van de respondenten wil een Noodfonds. Driekwart geeft aan dat er te weinig aandacht van de overheid is voor de muziekbranche. Mensen kunnen zich niet vinden in de huidige steunmaatregelen van de overheid en voelen bijna de noodzaak om van het Noodfonds gebruik te gaan maken. Er is veel onzekerheid in de muziekindustrie omdat mensen zo afhankelijk zijn van evenementen. Maar minister De Jonge zegt dat evenementen misschien pas weer mogelijk worden als er een vaccin is. Dat is voor veel muziekprofessionals misschien wel een reden om werk buiten de culturele sector te gaan zoeken; 30% van de respondenten heeft nu ook al werk buiten de cultuursector maar dan alleen om wat bij te verdienen. Het onderzoek geeft aan dat de nood hoog is en er snel iets moet gebeuren. Wij hopen dat we dat met deze onderzoeksresultaten ook inzichtelijk hebben gemaakt voor de politieke partijen in Den Haag. Sena en Buma/Stemra hebben het in ieder geval goed opgepikt door het Noodfonds op te zetten."

Je onderzoekt voor de NVPI de trends in de markt. Kun je nog wat zeggen over de muziekmarkt in coronatijden?

"Spotify wordt wat meer gebruikt door consumenten maar niet zoveel als bijvoorbeeld Netflix dat 50% meer wordt gebruikt. Streamingdiensten worden in dit soort tijden natuurlijk van grotere waarde maar voor artiesten is dat een schrale troost omdat zij vooral inkomsten hebben uit live optredens."

EXTRA SENA PERFORMERS-SUBSIDIE DE BELANGSTELLING IS OVERWELDIGEND

Het aantal subsidieaanvragen bij de extra ‘corona’-ronde van het Sena Performers Muziekproductiefonds was extreem groot. Van de ruim vijfhonderd aanvragers kreeg bijna de helft een subsidie toegekend.

Door Jimmy Tigges

Subsidie aanvragen bij het Muziekproductiefonds van Sena Performers om opnamen, een album of een EP te bekostigen, kan normaliter driemaal per jaar. Vanwege de coronacrisis stelde het fonds een extra tranche beschikbaar. De belangstelling was enorm. “Een overweldigend, maar ook pijnlijk succes,” zo ervoer Anita Verheggen van Sena Performers het extreme aantal aanvragen. Ze zag het als een bevestiging van de grote nood in de sector. Langer dan gepland bogen de leden van de beoordelingscommissie zich over ruim vijfhonderd aanvragen, waarvan er 251 werden gehonoreerd met een bedrag van maximaal € 5.000 (waarvan een derde als renteloze lening). Mede dankzij de vele, door Sena Performers gesubsidieerde en geannuleerde festivals en projecten, kon er een extra subsidiebedrag van vier ton voor dit doel worden vrijgemaakt. “De extra tranche is echt bedoeld als activeringsbudget,” benadrukt Verheggen. “Nu artiesten niet kunnen optreden, hebben ze juist de tijd om nieuwe opnames te maken. De bijdrage uit het Muziekproductiefonds is daarbij een steuntje in de rug.”

ZWART GAT

Angelo Boltini, een van de vele begunstigde muzikanten, is heel blij met die steun. De componist, multi-instrumentalist en producer kreeg vierduizend euro toegekend. “Daar heb ik zeker wat aan,” reageert hij. “Het creëren van muziek is eigenlijk één groot zwart

gat, financieel gezien. Je stopt voortdurend geld in van alles, van apparatuur tot muzikanten, om de gewenste opnames tot stand te laten komen.”

In februari verscheen, ‘na vijf jaar van bloed, zweet, tranen’, zijn cd *Human After All*. Een prestigieus project, met medewerking van een groot orkest

‘HET CREËREN VAN MUZIEK IS
EIGENLIJK ÉÉN GROOT ZWART GAT,
FINANCIEEL GEZIEN’

foto: Ben Houdijk

en dito strijkerssectie. Zijn nieuwe project ligt in het verlengde daarvan, maar is van geheel andere opzet. “Die megalomane aanpak van *Human After All* past goed bij mij, maar praktisch is het heel lastig om met zo’n complete band op tournee te gaan. Ik ben gaan nadenken hoe je toch een show kan geven met dezelfde grootsheid, zonder concessies te doen aan de muziek. Hoe kan ik op een digitale manier de hele band meenemen, dirigeren en arrangeren en een goede set-up maken met dezelfde intensiteit?”

Om zich tijdens de lockdown solitair op deze materie te kunnen storten, sleepte de zelfbenoemde nerd zijn studioapparatuur zijn woning in. “Nu zit ik met mijn koptelefoon op thuis lekker te klooiën. Ik focus mij op het technische aspect: hoe kan ik in mijn eentje live de muziek spelen en daarbij de persoonlijkheid van mijn musici vangen en dat verwerken tot iets nieuws? Hoe kan ik van al die muzikanten grooves en samples gebruiken, alles live of op een plaat neerzetten, zonder alleen maar op ‘play’ te drukken? Het uitvogelen van het technische aspect, van wat er goed werkt, dat kun je tijdens de coronacrisis makkelijk in je eentje doen.” Hij schreef er speciaal nieuwe muziek voor. “Dat is ook het idee achter het Sena-fonds: altijd vooruitkijken.”

DROOMWENS

Ook klassiek violiste Jacobien Rozemond is blij met de toegekende subsidie voor de cd-productie van *Vox*, de voorstelling waarmee ze al een tijdje als Rozemond & Bekkers rondtoert met accordeoniste Renée Bekkers. Het duo heeft in Cobra Records al een label gevonden, vertelt de violiste. “De toekenning van Sena brengt ons financieel een stuk verder, dit is een enorme stimulans om onze droomwens te realiseren.” De titel *Vox*, wat letterlijk stem betekent, is ook geïnspireerd op *Vocalise* van Rachmaninov, oorspronkelijk een zangstuk voor sopraan en louter bestaand uit klanken. “Wij doen veel liedgebonden stukken. Ik ben violis-

foto: Sarah Wijzenbeek

‘DE CORONACRISIS DWONG BEIDEN
TOT THUISWERKEN. ALLEBEI MET
TWEDE KINDEREN IN DE BUURT DIE
AANDACHT VERGEN’

te, maar heb mijn hele leven ook veel gezongen. Soms doe ik beide tegelijk. Dat raakvlak vind ik heel spannend, in deze duo-samenstelling kun je daarmee experimenteren.” Van John Dowland, een invloedrijk componist voor het kunstzinnige lied, willen ze graag diens *Flow My Tears* “opnemen op de geplande cd. Een andere daarvoor bestemde compositie is *Evolutie*, van Gerard Beljon, een collage. “Gerard heeft samples van Renée en mij aan elkaar verbonden, van muziek die we allebei thuis hebben opgenomen. Het is daardoor een op ons lijf geschreven stuk.” De corona-

crisis dwong beiden tot thuiswerken. Allebei met twee kinderen in de buurt die aandacht vergen. “Ondertussen hebben Renée en ik veel contact. Het is natuurlijk lastig dat alles stilligt en dat we niet kunnen optreden. Voordeel van deze situatie is dat het ruimte kan bieden voor herbezinning en voor artistieke ontwikkeling. We hadden ook mooi tijd om samen die aanvraag te schrijven. Als je dan zo’n bericht krijgt van Sena, is dat heel stimulerend.”

VERHALEN

Zangeres en stemkunstenaar Monica Akihary ontving de aan haar ensemble

Boi Akih toegewezen subsidie eveneens met vreugde. “We waren al aan ons cd-project *Storyteller* begonnen. Ik las in de Sena-nieuwsbrief dat het dit keer geen vereiste was dat het project nog opgestart moest worden. We zaten met onze cd-plannen al te denken: hoe gaan we dit – financieel – in hemelsnaam voor elkaar krijgen? Meestal zetten we van onze gages en cd-verkoop

wat geld opzij voor een nieuw project, maar alle concerten vielen weg. Toen zag ik Sena voorbijkomen. We zijn er heel blij mee.”

Met gitarist/componist Niels Brouwer vormt Akihary de kern van Boi Akih. Per project spelen zij in verschillende samenstellingen met andere muzikanten. Voor *Storyteller* vroegen ze

‘MEESTAL ZETTEN WE VAN ONZE GAGES EN CD-VERKOOP WAT GELD OPZIJ VOOR EEN NIEUW PROJECT, MAAR ALLE CONCERTEN VIELEN WEG’

foto: Niels Brouwer

Zoumana Diarra, de Malinese virtuoos op de kora (een soort harp) met wie Boi Akih al eerder samenspeelde. Ze ‘herontdekten’ elkaar tijdens een concert in het Bimhuis in 2018.

“In *Storyteller* gaat het om de muzikale verhalen van ieder van ons. We brengen alledrie onze eigen traditie mee. Wat we daarnaast gemeen hebben zijn de jazz, improvisatie en Europese muziek. We zijn op zoek naar hoe we de muziek verder kunnen ontwikkelen, op zoek naar de sound van ons trio. Wat heeft de muziek nodig en wat kan ieder van ons toevoegen? We wilden sowieso iets met die kora doen. Niels en ‘Zou’ hebben daarvoor samen een kora ontwikkeld, waarop zowel de traditionele stemming als de westerse (chromatische) stemming zit. Ikzelf schrijf veel nummers in het Haruku, de taal van het Molukse geboorte-eiland van mijn vader. Dat doe ik, naast Engelse teksten, ook voor de nieuwe cd.”

Bij optredens speelt de vrijheid om te improviseren een belangrijke rol. “Je luistert geconcentreerd naar elkaar en kijkt wat je zelf kan toevoegen op dat moment. Daar komt elke keer totaal iets anders uit, zo ontwikkelt de muziek zich. De vraag was: hoe gaan we dat op de studio-cd doen? Normaal spelen we onze cd’s zoveel mogelijk live in, maar nu wisselen we dat af met dingen toevoegen. Het moet een goed product worden, maar het moet ook organisch klinken.” Vanwege de omstandigheden werd de in juni geplande cd-presentatie in het BIM-huis uitgesteld. Eigenlijk hadden ze al bezig moeten zijn met marketing en fotoshoots, vertelt Akihary, die de politieke houding tegenover kunst – zeker tijdens deze crisistijden – zorgwekkend vindt. Alsof kunst eigenlijk niet belangrijk is. “We moeten met de hele culturele sector een punt maken. We mogen nu niet spelen, maar er gebeurt een heleboel creatiefs. We moeten laten zien wat voor culturele rijkdom wij in Nederland hebben en dat we kunst nodig hebben. Kunst inspireert. Daarom juich ik het initiatief van Sena van harte toe.”

COLUMN HENK WESTBROEK

KAN NIET ZONDER MONDKAPJE GELEZEN WORDEN

Hee de bel gaat, dacht ik toen de bel ging. Want na een intelligente vergrening van zeven weken werden mijn spontane gedachten er niet diepzinniger op. De hoofdredacteur van dit magazine stond op de stoep met een bosje tankstation-bloemen. Hij kwam met dit omkoopbloemetje langs met de vraag of het mogelijk zou zijn in mijn bijdrage aan dit blad het thema corona te vermijden. Om de zinnen op de voorlaatste pagina van het blad even te verzetten. Dan noem ik het “kan zonder mondkapje gelezen worden”, zei ik. Want durf in deze barre tijden als zzp’er je enig overgebleven broodheer maar eens tegen de haren in te strijken. Het werd een dag vol enerverende gebeurtenissen want de bel ging opnieuw. Er stonden twee mannen voor de deur die de piano kwamen bezorgen die ik – de een zijn dood is het koopje van een ander – gekocht had bij een piano-outlet die vanwege gebrek aan afzet over de kop gegaan was. We dronken met zijn vieren op gepaste afstand koffie en een van de twee bezorgers zei: “Wij zijn collega’s, wist je dat?” “Ik dacht al dat je me bekend voorkwam,” zei ik. En zweeg, want ik had geen idee waar ik hem van zou moeten kennen. Hij vulde de stilte door me zijn kaartje te geven. “ZANGER/DJ MARCEL DE ROOIJ/DRIVE IN DISCO/KARAOKE SHOW,” las ik. Deze informatie stond onder acht minieme fotootjes van Marcel waar hij er zeven keer jolig verkleed opstond.

En een keer niet vermomd in vrijetijdskleding. “Welk genre beoefen je?,” vroeg de hoofdredacteur. “Het lalala genre,” zei Marcel. “Is dat je passie?,” vroeg de hoofdredacteur. “Nee,” zei Marcel. “Ik heb vier jaar op het conservatorium gezeten om jazzzanger te worden, want jazz is mijn passie. Maar daar viel geen droog brood mee te verdienen. En dat eet ik niet graag, droog brood. Uit noodzaak ben ik gaan doen wat ik nu doe en daar ontleen ik al jaren plezier aan, want het publiek is dankbaar en hondstrouw. En ik volg mijn hart dan niet misschien volledig, maar wel een hartkamer. Bovendien, het houdt me drijvende. In normale tijden bedoel ik. Nu liggen alle kleine evenementen waar ik het van hebben moet stil natuurlijk. Maar anders dan René Froger heb ik niet eens een eigen huis om op terug te vallen en klaag ik niet. Wat ik wel heb is een bestelbus die ik geleased heb om mijn geluidsinstallatie in te vervoeren. Met die bus bezorg ik nu samen met een kennis muziekinstrumenten. Op die manier blijf je toch als het ware met muziek je brood verdienen.” “Dat René niet op dit idee kwam,” zei de hoofdredacteur. “Die heeft misschien geen bestelbus,” zei Marcel. “En als hij er wel een heeft is hij misschien het type dat uit

angst voor besmetting niet bij vreemde mensen bestellingen thuis durft te bezorgen. Je weet het niet!” De drie mannen stapten op en bij de deur zei de hoofdredacteur: “Als je iets over Marcel schrijven wil is dat ook goed, want die gast staat voorbeeldig positief in het leven en zijn muziekgenre komt bij ons maar zelden aan bod.” Ik zocht toen ik weer in mijn uppie was naar Marcel de Rooij op YouTube. Daar lalt hij veel en altijd lachend.

‘MAAR ANDERS DAN RENÉ FROGER HEB IK NIET EENS EEN EIGEN HUIS OM OP TERUG TE VALLLEN EN KLAAG IK NIET’

LUNCH BREAK CONCERTEN
VAN NORTH SEA ROUND
TOWN IN SAMENWERKING
MET DE DOELEN
VAN 25 JUNI T/M 13 JULI 2020

SEPTEMBER ME
18 T/M 20 SEPTEMBER 2020

UITREIKING GOUDEN EN
ZILVEREN NOTEKRAKER
22 SEPTEMBER 2020

One day I'll find
Some peace of mind
And then I'll stop being afraid
I won't make it through the night

UIT: *GROW* – JEANGU MACROOY